

ЗАКОН
ЗА СВОБОДНИТЕ ЗОНИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда специалния статут, създаването, организирането и управлението на свободни зони на територията на Република България, както и условията за извършване в тях на производствена и търговска дейност.

Чл. 2. Създаването и развитието на свободните зони е дейност с цел насърчаване на инвестициите, въвеждането на производства и услуги на съвременно технологично и техническо равнище, развитието на експортно ориентирано производство, увеличаването на трудовата заетост и интегриране на Република България в международния търговско-икономически обмен.

Чл. 3. (1) Свободните зони са част от територията на Република България, която се ползва със специален преференциален статут, съгласно този закон.

(2) Свободните зони са част от митническата територията на Република България и техните граници са под митнически контрол.

Чл. 4. Дейности в свободните зони могат да осъществяват местни и чуждестранни физически и юридически лица.

Чл. 5. (1) На територията на свободните зони може да се извършва всяка търговска дейност, незабранена със закон или предвидена в международен договор или акт, по които Република България е страна.

(2) В свободните зони не се допуска извършването на дейности несъвместими със санитарните изисквания или изискванията за опазване на околната среда в Р България, както и с международните договори и конвенции, в които участва Р България, и приети от страната препоръки на международни организации в хуманитарните и екологичните области.

(3) Имуществото на клиенти на свободните зони, намиращо се на територията на зоните, не подлежи на отчуждаване, изземване или конфискация, освен по съдебен ред.

(4) Обществените отношения, възникнали при или във връзка с упражняване на дейностите на територията на свободните зони на Република България се регулират от българското законодателство, освен ако с международен договор или друг акт, по който България е страна не се предвижда друго.

II. СЪЗДАВАНЕ, ИЗГРАЖДАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 6. (1) Свободните зони се създават с акт на Министерския съвет по предложение от Министъра на финансите.

(2) Предложението трябва да съдържа:

1. обосновка за икономическа целесъобразност и устойчивост на програмата за развитие;

2. средствата, необходими за започване функционирането на свободната зона и източниците за набирането им;
3. териториален обхват и граници;
4. представяне на лицето, инициирало процедурата.

(3) Искане към Министъра на финансите за инициране на процедурата за създаване на свободна зона могат да правят държавни органи или заинтересовани местни лица при условия и ред, определени в правилника за приложение на този закон.

(4) С акта на Министерския съвет се утвърждава статутът на свободната зона, нейното местоположение и граници и юридическото лице, което ще я управлява.

Чл. 7. Свободната зона може да се огражда и обозначава по установения с акта на създаването ѝ ред. Една свободна зона може да се състои от няколко части.

Чл. 8. Свободните зони се създават без определен срок.

Чл. 9. Свободните зони се управляват от акционерни дружества учредени съгласно разпоредбите на Търговския закон.

Чл. 10. (1) Дружеството, управляващо свободната зона:

1. управлява зоната и изгражда основната инфраструктура – транспортна, енергийна, съобщителна и др., както и обекти с търговско и културно – битово предназначение – самостоятелно или чрез възлагане на трети лица;
2. води регистър на лицата, осъществяващи дейност на територията на свободната зона;
3. сключва договори с клиенти на свободната зона за осъществяване на търговска дейност в зоната;
4. предоставя услуги на клиентите на свободните зони във връзка с осъществяваната от тях дейност;

(2) Приетите решения от дружеството, управляващо свободната зона в кръга на правомощията му за управление на свободната зона са задължителни за изпълнение от лицата, извършващи дейност на територията на свободната зона.

(3) Вътрешният ред в свободната зона се определя от дружеството, което я управлява с Правилник за управлението и стопанисването на свободната зона.

III. РЕЖИМ ЗА ТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ

Чл. 11. (1) В свободните зони се насърчават производствената, търговската и други дейности, като:

1. организиране на производство, преработка и продажба на стоки и услуги;
2. товарене, разтоварване и транспортна обработка на стоки;
3. складиране и съхраняване на стоки;
4. обработка на стоки (сортиране, маркиране, пакетиране, разфасоване и др.);
5. търговска и спедиторска дейност, представителство и посредничество;
6. зареждане на кораби и други транспортни средства, извършващи международни превози;

7. банкови, кредитни и други финансови операции, застраховки и презастраховки на имущества;
8. ремонтни и възстановителни работи;
9. изграждане и експлоатация на телекомуникационни системи;
10. други дейности, незабранени със закон.

(2) Всички плащания и финансови операции, свързани с извършваните в свободните зони дейности, се осъществяват в свободно конвертируема валута, приемана от Българска Народна Банка.

IV. МИТНИЧЕСКИ И ДАНЪЧЕН РЕЖИМ

Чл. 12. Въвеждането и изнасянето на стоки и услуги в и от свободните зони се подчинява на нормите на действащото законодателство. Мерки на търговската политика, предвидени в други нормативни актове, са валидни за чуждестранни стоки, внасяни в свободните зони само, ако тези мерки се отнасят за внасянето на стоки на митническата територия на РБългария. Митническите органи могат да упражняват контрол върху стоките, намиращи се на територията на свободните зони.

Чл. 13. (1) Вносът и износът на стоки и услуги в и от свободните зони, както и стоките и услугите, предмет на сделки, преработка или обработка, извършвани на територията на зоните, се освобождават от митни сборове, акцизи и ДДС за цялото време на престоя им. Това се отнася и за обмена на стоки и услуги между свободните зони в страната.

(2) Разпоредбата на предходната алинея се прилага и по отношение на машини, съоръжения, суровини, електроенергия или природен газ, внесени на територията на свободната зона от местни и чужди лица с цел използването им за производство на стоки и услуги на територията на свободната зона, както и за развитие на инфраструктурата на територията на зоната.

(3) Освобождаване на акцизни стоки от митни сборове, акцизи и ДДС за цялото време на престоя им на територията на зоните се прилага само при внос на чуждестранни акцизни стоки, предмет на стопанска дейност в зоните.

(4) При износ на суровини и материали за свободните зони с цел преработка предвидените във вносно-износния режим за страната количествени ограничения и забрани не се прилагат, ако крайният продукт, получен след преработката им, не е забранен за износ.

Чл. 14. (1) Печалбата или доходът, реализирани от дейности на територията на свободната зона се облагат с корпоративен данък или данък върху дохода в размер на петдесет на сто от действащите към този момент данъчни ставки за период от десет години, считано от датата на влизане на настоящия закон в сила.

(2) Лице инвестирало в дълготрайни материални активи на предприятие на територията на свободната зона или в развитието на инфраструктурата на свободната зона сума в размер на равностойност на един милион лева се освобождава от заплащане на корпоративен данък или данък върху дохода за период от три години. За

начало на тригодишния период се счита годината, през която лицето е извършило инвестицията.

(3) Лице инвестирало в дълготрайни материални активи на предприятие на територията на свободната зона или в развитието на инфраструктурата на свободната зона сума в размер на равностойност на три милиона лева се освобождава от заплащане на корпоративен данък или данък върху дохода за период от пет години. За начало на петгодишния период се счита годината, през която лицето е извършило инвестицията.

(4) Разпоредбата на ал. 1 се прилага за лицата по ал. 2 и 3 след изтичане на съответния тригодишен или петгодишен период.

Чл. 15. Дружествата, управляващи свободните зони, намаляват облагаемата си печалба с размера на инвестираните средства и/или погашенията по банкови кредити и лихви по тях за инвестиране в дълготрайни материални активи на територията на свободната зона или в развитието на инфраструктурата на свободната зона, която управляват.

Чл. 16. Облекченията, предоставени с този закон, не могат да бъдат засегнати от последващи нормативни ограничения, ако дейността на клиента отговаря на условията, при които са били предоставени преференциите.

V. ТРУДОВИ И ОСИГУРИТЕЛНИ ОТНОШЕНИЯ

Чл. 17. (1) Трудовите и осигурителните отношения с българските работници и служители се уреждат съгласно българското законодателство.

(2) Работодател на територията на свободните зони може да наема работници и служители – чужди граждани, чиито брой да не надвишава броя на наетите от същия работодател български работници и служители а наемането да става при едни и същи условия за полагане и заплащане на труда.

(3) Разрешенията за пребиваване и за работа на чуждестранни граждани в зоните се издават от компетентните органи при условията на Закона за чужденците в Република България.

Чл. 18. Трудовите възнаграждения на територията на свободните зони за наетите местни лица се договарят и изплащат в национална валута.

VI. НАЕМНИ ОТНОШЕНИЯ

Чл. 19. Терените, сградите и другите обекти на територията на свободните зони могат да се предоставят за временно възмездно ползване за срок до 50 години, с възможност за последващо продължаване за допълнителен период от 10 години, чрез отстъпване на облигационни и ограничени вещни права въз основа на договор между дружеството, управляващо зоната, и неговите клиенти.

VII. ОХРАНА, МИТНИЧЕСКИ РЕЖИМ И КОНТРОЛ

Чл. 20. Дружеството, управляващо свободната зона, организира самостоятелно или чрез възлагане на трети лица охраната на зоната.

Чл. 21. (1) Свободните зони са територии с ограничен достъп и организиран пропускателен режим.

(2) Начинът на ограждане и обозначаване на всяка свободна зона и пропускателният режим се определят от правилниците за управление на отделните зони, приети от дружествата, които ги управляват.

Чл. 22. (1) Преминаването на стоки в и от свободните зони е под митнически контрол.

(2) Митническият контрол по границите на свободните зони се осъществява съгласно българското митническо законодателство.

(3) Прехвърлянето на собствеността върху стоки на територията на зоната задължително се обявява пред дружеството, което я управлява.

Чл. 23. (1) Вносът на стоки и услуги от свободните зони в страната се извършва в съответствие с митническото законодателство на България.

(2) При внос на стоки, преработени или произведени на територията на свободните зони, се обмитяват само вложените в тях материали и суровини с чуждестранен произход. В този случай митническата облагаема стойност се определя въз основа на документите, с които тези материали и суровини са внесени в зоните.

Чл. 24. При внасяне на оборудване, съоръжения, машини и инсталации от чужбина на територията на свободните зони не е необходимо разрешение за внос или експлоатация при условие, че вносните съоръжения отговарят на хармонизираните стандарти на Европейския съюз, всички поднадзорни съоръжения са сертифицирани и снабдени с ръководства за експлоатация и указания за безопасна работа на български език, на съответните надзорни организации в страната е осигурен достъп до съоръженията.

Чл. 25. (1) Изоставени стоки по смисъла на този закон са:

1. обявените от собствениците им за такива;
2. за които са изтекли три месеца от датата на първото просрочено плащане от страна на клиента към дружеството, управляващо зоната;

(2) Изоставените стоки стават безвъзмездно собственост на дружеството, управляващо свободната зона, като същото има право да се разпорежда с тях на територията на зоната или извън нея.

Чл. 26. Към всяка свободна зона се създава митнически пункт, подчинен на съответната районна митническа дирекция и компетентен за всяко поискано митническо направление и режими на стоките, въвеждани, намиращи се в или извеждани от свободните зони, който упражнява митнически контрол и извършва всяка поискана от клиент на зоната митническо оформяне на тези стоки и съпровождащите ги документи.

Чл. 27. Архитектурен и строителен надзор, здравен, епидемиологичен, ветеринарен и фитосанитарен контрол, както и противопожарна охрана се извършват от съответните държавни и местни органи и организации в съответствие с българското законодателство.

VIII. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Този закон отменя Указ 2242 за свободните зони, обнародван в ДВ бр. 55/87г.

§ 2. Заварените отношения между дружествата, управляващи зоните, и лицата, осъществяващи дейност на територията им, се преуреждат съгласно разпоредбите на този закон.

§ 3. “Дълготрайни материални активи” по смисъла на този закона са производствени сгради и помещения, складове, терени, пътища, пристанища, транспортни съоръжения, технически инсталации, съоръжения и машини, използвани в дейност на територията на свободната зона.

§ 4. “Развитие на инфраструктурата на свободната зона” е проектиране, строителство или строително-ремонтна дейност на сгради и обекти със стопанско, производствено, административно, социално-битово или културно предназначение, огради и заграждения, пътища, пристанища, терени, транспортни и претоварни съоръжения или инсталации, проектиране, изграждане и ремонт на инсталации за електрозахранване, водоснабдяване и канализация, топлоснабдяване, газифициране и телекомуникации, както и други дейности на територията на свободната зона, които по преценка на дружествата, управляващи зоната, се считат за благоприятстващи развитието на свободната зона.

§ 5. “Клиент” на свободна зона по смисъла на този закон означава лице, което упражнява дейностите, разрешени в този закон, на територията на свободната зона въз основа на договор с дружеството, управляващо зоната и е вписано в регистъра на дружеството, управляващо свободната зона.

§ 6. Този закон отменя:

1. Чл. 52 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.
2. Чл. 52 от Закона за контрол на наркотичните вещества и прекурсорите.
3. § 6 от ПЗР на Закона за данък върху добавената стойност се променя както следва:

“Свободните зони, свободните складове и търговските обекти, лицензирани за валутна търговия, се считат за територия на страната по смисъла на този закон за доставките с предмет спиртни напитки, тютюневи изделия и течни горива, освен в случаите на износ съгласно Закона за акцизите и правилника за прилагането му и чл. 13, ал. 3 от Закона за свободните зони в Република България.”

4. Алинея 2 на чл. 1 от Закона за акцизите се променя както следва:

“Подлежат на облагане с акциз и внасяните в страната стоки, посочени в Тарифата за акцизите, както и внасянето на спиртни напитки, тютюневи изделия и течни горива в търговските обекти, лицензирани за безмитна търговия.”

5. Алинеи 2, 3, 4, 5 и 6 на чл. 631 от Правилника за прилагане на Закона за митниците.

§ 7. Този закон влиза в сила в тримесечен срок от обнародването му в Държавен вестник.

§ 8. Изпълнението на този закон се възлага на Министерския съвет.

§ 9. Министерският съвет в срок от три месеца приема правилник за прилагане на настоящия закон.

Таблица 1 – Разпределение на безмитните зони в света (подразделение по държави)

Континенти	Държава	Зона	Тип
Азия	Изrael	Ликат	Последно поколение
	Леванон		Промислен и търговски
	Иран		Последно поколение
	Йемен	Аден	Последно поколение
	Корея	Масан Иксан	Търговски
	Япония	Осака Йокохана Кобе Матцуяма Китакуши Летище Кансай Летище Хирошима Летище Нагасаки	Промислен и търговски
	Турция	Мерсин Анталия	Търговски
	Филипините		Промислен и търговски
	Китай		Варира
	Индия		Търговски
	Тайланд	Зарзис Бисерта	Промислен и търговски
	Африка	Коста де Ивойре	
	Тунис	Зарзис Висерта	Промислен
Америка	САЩ	Ню Йорк Ню Орлеанс (Луизиана) Сан Франциско (Калифорния) Чикаго(Илинойс) Бъфало Бостън (Масачузец) Маями (Флорида) Питсбърк (Пенсилвания) Филаделфия (Пенсилвания) Галвестън (Тексас) Лонг Бийч (Калифорния) Оукланд (Калифорния) Сан Диего (Калифорния) Ел Пасо (Тексас) Детройт (Мичиган) Балтимор (Мериленд) (Аляска) JFK- Летище	Промислен
	Хаити		Промислен и търговски
	Ямайка	Кингастон Кул де Сен Бай	Промислен и търговски

	Гватемала	Санто Томас де Кастильо	Промислен и търговски
	Салвадор	Сан Бартоло Комалара	Промислен
	Хондурас	Поерто Кортес Сан Педро Сула	Промислен и търговски
	Панама	Колон	Последно поколение
	Аржентина	Ла Плата	Промислен
	Бразилия	Манаус(Мато Гросо)	Промислен
	Колумбия	Санта Марта Картаген Ураба Буеновентура Палмасека Санта Фе де Богота Рио Негро Кукута	Промислен и търговски
	Чили	Арика Пунта Аренас	Промислен
	Венецуела	Исла Маргарита Парагуана Кумана	Промислен и търговски
	Уругвай	Колония Нуева Пелмира	Промислен и търговски
Европа	Дания	Копенхаген Фихавън	Търговски
	Германия	Фрейхавен Бремен Бремерхавен Кухавен Дегендорф Дуйзбург Емден Хамбург Кьолн	Промислен
	Украйна	Кримея	Промислен
	Франция	Корсика	Промислен
	Великобритания	Ливърпул Салтхемптън	Промислен и търговски
	Ирландия	Шанон	Варира
	Португалия	Мадейра Санта Мария (Азорес)	Промислен и търговски
	Италия	Триест Неапол	Последно поколение
	Хърватска	Лука Загabria Кукулджаново Крапина Осиджек Обровак	Последно поколение
	Словения	Цалджи Любляна Загреб Нова Горика Сезана Копер	Търговски

	Полша	Главица Тереспол Летище Варшава-Океци Соколка Стетино Свеноуджесци Преземусъл-Медяка Данзика	Варира
	Испания	Кадис Виго Барселона Канарше Айсланд	Варира
	Швеция	Стокхолм Гьотеборг Малмо Норкопин Арланда	Промишлен
	Гърция	Пиреа Салонико	Търговски
Океания	Австралия	Ню Касъл	Търговски

МОТИВИ

Свободните зони представляват специфични територии, разположени в рамките на дадена държава, ползващи се от преференциални финансови условия поради извършващите се в тях активни международни търговски, производствени или инвестиционна отношения и дейности.

Свободните зони се появяват и развиват в средата на миналия век в страните с най-активен търговски обмен. Така например, през 1959 година е установен статут на свободна зона за ирландското летище Шанън, а през 1967 година с декрет е установена Манауската свободна зона в Бразилия. Свободни зони съществуват и в: Китай, Перу, Колумбия, Йемен, Мексико, САЩ, Португалия, Испания, Австралия, Великобритания, Франция, Германия, Дания, Италия, Гърция, Украйна, Словения, Хърватска, Румъния и много други държави от Запада и Европа. Обикновено такива зони възникват в пограничните райони, около летищата или оживените търговски средища, както и по океанските, морски или речни крайбрежия. Първоначално те се обособяват като зони за безмитна търговия или т.нар. *свободни безмитни зони*. Повратната точка в развитието на безмитните зони е в края на 70-те години, когато те се изменят структурно и функционално.

Общият отличителен принцип на свободните зони е, че тяхното съществуване е обусловено от стремежа на държавите да създават привлекателни условия за установения на собствените им територии поток от стоки и услуги, както и за привличане на инвестиции чрез отпускане на специални преференции в рамките на съответната зона. Обичайните облекчения в режима на обмяна на стоки и услуги на териториите на свободните зони са данъчните облекчения, които се включва намаляване на разходите за персонал, намаляване на ДДС и данъците за закупен материал, както и корпоративното подоходно облагане. Създават се и преференции за инвеститорите в зависимост от размера и времетраенето на инвестицията. Налице е и традиционното за тези зони митническо обслужване. В този смисъл, свободните зони могат да се разглеждат като екстра-територии, служещи като инструмент за търговско-икономическо развитие за дадената държава.

По своята същност свободните зони могат да се разглеждат като обособени в три категории: *промишлени, търговски и специални*. В последно време намират развитие *свободни зони от смесен тип*, на чиято територия наред с търговския обмен се развива и различен тип промишленост. Ето защо, в различни случаи гражданственост са добили и други наименования за свободните зони, като например: свободни зони със специален статут, специални зони, зони с промишлен приоритет, зони с предприятия, свободни търговски зони, специални икономически зони, зони за икономическо и технологично развитие, зони за чуждестранен достъп.

Съществуването на свободните зони е резултат от гъвкава икономическа политика на съответните държави. В условията на активна конкуренция на световния пазар, задача на всяко едно правителство е да разработи оптимална стратегия за развитие на свободната търговия на собствената си територия, която да бъде съобразена както с геополитическото разположение на съответната страна, така и с нейните икономически възможности за предоставяне на преференциални условия за инвестициите и бизнеса в рамките на свободните ѝ зони. Очакваният ефект от използването на такъв икономически инструмент какъвто са свободните зони, може да се разпростре върху:

- оживяване и развитие на търговията със стоки и услуги;
- привличане на инвестиции и създаване на нови производства;
- засилване на транспорта и разширяване на транспортната инфраструктура;
- създаване на нова работна заетост;

- засилване на международния търговски и финансов оборот между съседни държави;
- повишаване на БВП, търговския имидж и конкурентноспособността на съответната държава.

Тези са основните причини поради които в последно време се заражда идеята за създаване на световно обединение на свободните зони с унифициран статут и обща законодателна уредба. Разбира се общото законодателство не изключва националното, но това явление неминуемо ще доведе до преразглеждане на някои норми и в съответните национални закони.

На фона на разширяващото се значение на свободните зони за икономиките на страните, България се явява длъжник на своето икономическо развитие. Като се вземе предвид липсата на цялостна стратегия за развитие на свободните зони в Република България, както и разхвърляната законодателна уредба на някои основни отношения, съществуващи на териториите на свободните ни зони, то наличието на Указ 2242 за свободните зони далеч не може да отговори на всички нужди от законодателно уреждане на взаимоотношенията във връзка със свободното движение на стоки и предоставянето на услуги между държавите.

Ето защо считаме, че с представения проект за Закон за свободните зони на Република България се поставя началото на едно нормотворчество, насочено към създаване на максимално благоприятен климат за обмен на стоки и услуги на териториите на свободните ни зони, както и благоприятни условия за стимулиране на инвеститорския интерес към нашата страна. Освен това считаме, че с приемането на този закон ще се постави основата за изграждане на една цялостна стратегия за развитие на свободните зони на Република България.

11. 2003 г.

Вносител: